

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Ob 40letnici državnega ljudskošolskega zakona.

Govoril dr. Ljudevit Pivko na XXI. glavni skupščini „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ v Mariboru 16. avgusta 1909.

Ob 40letnici državnega ljudskošolskega zakona se spominjamo razmer, iz katerih je vzklilo sedanje ljudsko šolstvo, spominjamo se mož, ki so nam izvojevali in branili državni ljudskošolski zakon, a tudi tistih, katerim je bil ta zakon neljub. Ob tem jubileju pa se oziramo tudi v prihodnost, ki pripravlja ljudskemu šolstvu še jasnejše dni.

Po dogodkih leta 1866. se je moralo v Avstriji marsikaj izpremeniti. Nevolje je bilo preveč, ker so državo še vedno bolele solferrinske rane, ko nas je zadel nov udarec pri Kraljevem gradu. Zdaj ni bilo več kraja, kjer bi ne bili žalovali za kakim življenjem, žrtvijo takratne naše diplomacije. Toda žalost se ni priplazila samo v meščanske, kmetiške in delavske hiše, tudi na preplašenem obrazu marsikaterega višjega gospoda si čital nemo vprašanje, kaj bo sedaj, kaj se zgodi sedaj! Po dunajskih palačah je strašila zopet pošast revolucije, podobna oni, ki je prevrgla leta 1848. kneza Metternicha in njegov stari avstrijski sistem.

In glejte, kmalu nato se je podarilo narodom, po čemer so hrepeneli desetletja in desetletja. Grudna leta 1867. smo dobili ustavo in v njej podlago vsemu temu, kar je potrebno v modernem državnem življenju.

Veselnje se je razleglo po Avstriji. Dobili smo ustavo, ki v tej prvotni obliki ni mogla okameneti, ampak ki se je morala po svoji naravi razvijati in izpolnjevati.

Blagodejni vpliv ustave se je pokazal kmalu v stremljenju po osvoboditvi in izboljšanju našega ljudskega šolstva, ki je bilo v tej dobi resnično slabo v primeri s šolstvom ostalih kulturnih držav. Sedaj se je že čutila silna

potreba, da se podržavi šolstvo tudi pri nas, da postane iz cerkvene zadeve (ecclesiasticum) državna posvetna zadeva (politicum). Saj se je vedelo, da je bil svetovni pregovor iz l. 1866. precej opravičen, ki je trdil, da je ljudskošolski učitelj najboljši general, isti pregovor, ki se je iznova potrdil po 40 letih za rusko-japonske vojne.

Odveč bi bilo na tem mestu navajati vse posamezne hibe in slabosti avstrijskega ljudskega šolstva v dobi izza leta 1855., ko se je sklenil konkordat med državo in cerkvijo, po katerem si je osvojila cerkev poleg drugih pravic v državi tudi nadzorstvo nad šolstvom. Kar vas je starejših, moji dragi prijatelji, vsaj okrog 50 let starih, veste sami, kakšna je bila ljudska šola v dobi konkordata. Spomnite se tistih mladinskih šolskih let in nam pripovedujte, kako ste obiskovali šolo, kdo vas je poučeval, česa ste se učili in kako! Po edinem principu učenja na pamet ste se učili poleg veronauka še nekoliko čitanja, nekaj pisanja in to je bilo vse. O realijah, o zgodovini, zemljepisju, prirodoslovju in sploh o predmetih, ki bi bili lahko razširili duševno obzorje mladine, ni bilo v listi šoli niti sledu. Nekateri odstavki takratnih šolskih naredb pravijo celo odkrito, da ljudska šola nima namena skrbeti za to, da se povzdigne duševno stanje ljudstva, ampak narobe, duševni napredek je treba ovirati, ker bi drugače ljudstvo lahko postajalo nezadovoljno in nesrečno. Mislelih in izobraženih milijonov ljudstva takrat niso mogli rabiti se le „pridne in dobre ljudi“, t. j. — po takratnem razumevanju — ljudi, ki jim je vse po volji in ki ne morejo postati nikdar nadležni.

Nekoliko srednjeveškega aristokratskega značaja si je ohranila še tista šola, ker je dajala zadostne izobrazbe le otrokom izbranih višjih stanov, množici nizkega ljudstva pa ne. Taka šola, ki skrbi samo za nekatere izbrane otroke, je razredna šola in po današnjih pojmih velik socialni zločin.

Tudi v narodnem oziru je bila konkordatska šola vredna obsodbe, ker je zanemarjala nadarjenost narodnega naraščaja in se ni brigala za velikanske duševne zaklade, ki leže globoko v narodu zakopani in neporabljeni, dokler tava ljudstvo v temi nevednosti. Ista šola je tudi precej zakrivila, da se avstrijski narodi v gospodarskem oziru niso mogli razvijati in da so po naravnih zakonih morale priti nad državo raznovrstne katastrofe.

Učiteljstvo je imelo v konkordatski dobi tri nadzornike: poleg škofa in dekana še domačega duhovnika. Domači župnik je skrbno pazil, katere časnike in knjige čita učitelj, če sploh kaj čita; s kom občuje, o čem se razgovarja z ljudmi, kako živi doma, ali se posti itd. Kar je povedal župnik o domačem učiteljevem življenju, se je seveda uvaževal pri kvalifikaciji, kadar se je oglasil za kako mesto. Ob nastavljanju se je zahtevalo, da je bil prosilec dober pevec in da je znal igrati vse običajne cerkvene melodije, da je bil torej zmožen cerkovniške in orglarske službe. Med prosilci z isto kvalifikacijo se je dajala prednost dobremu — tenoristu. (§ 211.)

Glede takratne učiteljske izobrazbe je bilo odrejeno, da učitelj nima več vedeti nego to, kar se vbija otrokom v glave. Tej zahtevi se je lahko ugodilo, saj je bilo jako malo učiteljev, ki so prišli s to določbo navzkriž zaradi svojega preobilnega znanja in svoje pregloboke izobrazbe. Le pomislimo, kdo so bili po veliki večini takratni učitelji — rokodelci, obrtniški pomočniki, cerkovniki, in v marsikaterem manjšem mestu so bili veseli in celo ponosni, če jim je poučeval mladino kak doslužen korporal. O poprečnem duševnem stanju učiteljstva nas poučuje dovolj razvoj učiteljskih izobraževališč. Po Felbigerjevi reformi v dobi Marije Terezije je imel učiteljski kandidat dovršiti po ljudski šoli še trimesečni, pozneje šestmesečni tečaj, v katerem si je izpopolnil svoje znanje v pisanju, čitanju in računanju v toliko, da je lahko poučeval na trivialki. Šele po l. 1849. se je ta tečaj nekoliko raztegnil, in sicer naj-

prej na eno leto, pozneje na dve leti. Državni ljudskošolski zakon je končno izpopolnil učiteljsko izobrazbo in ustvaril učiteljska s 4 letniki, za katere se je izdal leta 1874. posebni organizacijski statut.

Ko se je vložil v državnem zboru prvi predlog na osvoboditev in ločitev šolstva od cerkve, je zapihljala sveža sapa med naprednimi krogi, drugod pa je nastal krik in vrišč. Avstrijski škofje so izrazili v svojem protestu bojazen, da bo nesrečna mladina izgubljena, da se bo bujno razvijalo razbojništvo, požiganje, zakonska nezvestoba, da bo vse podivjalo, ako se sprejme tak zakon, ki bi vzel cerkvi nadzorstvo nad šolstvom. Dne 27. aprila 1869. se je sprejel v eni seji za poltretjo uro brez vsake debate državni ljudskošolski zakon, s katerim je proglasila država, da gre nadzorstvo in vodstvo vsega šolstva njej sami. Cerkvi se je pustil pouk veronauka, na ostale predmete pa se ji ni pustilo vpliva.

Ponosno stavbo so nam zgradili naši predniki letu 1869., toda vprašajmo se, ali smo si ohranili, kar smo podedovali po očetih? Priznajmo si, da si državnega ljudskošolskega zakona nismo izpopolnili, niti tako ohranili kakršnega smo sprejeli, ker nismo bili na straži, ko je prišel sovražnik šole in delal marljivo po dnevi in ponoči, da bi izpodkopal temelje glavnim stebrom državnega ljudskošolskega zakona.

V bojno vrsto proti državnemu ljudskošolskemu zakonu so stopili razen principialnih političkih nasprotnikov zlasti bogatejši posestniški stanovi. — Marsikateri bogataš je vedel, da ima dobiček od tega, če ostane ljudstvo še nadalje neizobraženo in nevedno, češ, jaz sem izobražen in prosvetljen dovolj, imam svoje dobro prepričanje o zemlji in nebesih, toda čemu je ljudstvu vsega tega treba!

To je ono stališče, moji dragi prijatelji, ki nam je vzelo in odtujilo množico ljudstva in v katerem tiči glavni greh naših izobraženih prednikov in vrstnikov. Kdor ima oči, da gleda, bi saj dandanes že lahko videl, da je

LISTEK.

Ob odkritju Volaričevega spomenika.

Spisal Janko Leban.

Kaj je bil Volarič na polju slovenske glasbe, mi ni treba praviti. Blagopokojni Danilo Fajgelj ga je imenoval duhovitega skladatelja, ter dostavil: „Le škoda, da ni imel veliko šole“. Dasi je Volarič umrl mlad, vendar je Slovincem podal veliko lepega. Njegove skladbe so postale prava pravcata lastnina vsega slovenskega naroda! Ob pevskih produkcijah na vsem ozemlju slovenskem dobiš na programu Volaričeve skladbe tako pogosto, kakor sploh pri malokaterem drugem našem skladatelju. To kaže, da je znal Volarič zadeti narodni ton in da je ljubljenec narodov.

Jaz ne mislim danes tu podajati obširnega življenjepisa Volaričevega, saj sem to storil koj po njegovi smrti l. 1895. v „Dom in Svetu“. Vendar nekaj kratkih črtic ne bo tudi na tem mestu odveč.

Rodil se je Hrabroslav Volarič 13. oktobra v Kobaridu na Primorskem. Oče mu je bil preprost čevljar in godec. Dopršivši ljudsko šolo doma in pozneje v Trstu, je vstopil leta 1878. na učiteljsko v Koprno ter zadobil izpričevalo zrelosti 31. julija 1882. Potem je služil dve leti v Kobaridu. Oktobra meseca 1884. je napravil izpit učiteljske usposobljenosti. Potem je prišel za učitelja v Tolmin, kjer je služil eno leto, nato v Livék. Tu je služil tudi eno leto. Nato je dobil službo v Kozani (v goriških Brdih), kjer je ostal 6 let. Naposled je prišel v Devin blizu Trsta, kjer je preživel tri leta. Poročil se je 3. maja 1886 l. s svojo ljubo Frančiško, takrat 16 letno deklico. Umril je 30. septembra 1895. za legarjem v Devinu.

Pred njegovo smrtjo so izšle te skladbe:

Leta 1884. „Venec“ četeroglasnih pesmi, op. 1.

Leta 1885. „Pozdrav iz daljave“. Izdala „Glasbena Matica“ v Ljubljani, op. 2., parafraza za klavir. Pesem: Slovenski svet tisi krasan. Op. 3. v Zbirki slov. napevov in „V

domačem krogu“. Op. 4. Potpourislovenskih narodnih pesmi za klavir, poklonil g. ravnatelju Fr. Dominku.

Leta 1887. „Narodne pesmi“, op. 5.

Leta 1888. „Gorski odmevi“, op. 6., četeroglasne pesmi.

Leta 1891. „Slovenske pesmi“ za sopran, alt, tenor in bas, op. 7.; posvetil veleč. g. Simon Gregorčiču, slavnemu pesniku slovenskemu.

Leta 1893. „Zvezdica“, polka-mazurka za klavir, op. 9.

Leta 1894. „Slovenske pesmi“ za štiri moške glasove, op. 10., poklonil pevskemu društvu „Nabrežina“.

Po njegovi smrti sta izšli še dve deli:

a) Skladbe, samospevi s klavirjem, založila Franja Volaričeva, izdal Josip Čerin.
b) I. Divjarožica, II. Slovenskim mladenkam, za ženski dvospev in klavir, op. 12., založila Frančiška Volaričeva.

Veliko njegovih skladb hrani gospa Volaričeva v rokopisu.

V Koprno je Volarič našel v tamošnjem učitelju glasbe g. Czaštke skrbnega gojitelja svojega talenta.

O njegovem življenju in delovanju v Koprno mi piše njegov sošolec in prijatelj, tov. Janko Kavš slededeč:

„Volarič je bil samouk v glasbi. Bila sva skupaj na stanovanju vsa štiri leta. Da bi postal skladatelj, to je bila njegova srčna želja. Ko je zložil prvo mazurko, je hotel skopneti samega veselja. Koj na to se je lotil uglasbljevanja pesmi. Večino pesmi v svojem 1. op. je zložil že kot učiteljski učitelj v Koprno. A tega ni znal, če so pravilno zložene, ker takrat ni imel še niti pojma o generalbasu. Svetoval sem mu, naj jih pošlje tedaj še živemu g. Valentu v Ljubljano, kar je tudi storil. Čakal je dolgo odgovora. Že je bil skoro obupal, češ: „Nič ne bo!“

„E, čakaj!“ sem ga tolažil. „Gotovo je g. Valenta preobložen z delom in preden 16 pesmi temeljito pregleda, treba tudi nekaj časa!“

(Dalje.)

narod močan samo takrat, kadar hodi njegova inteligenca roko v roki z ljudstvom in vsemi stanovni, stremeč za skupnim ciljem, ki je blagor splošne omike, svobode in napredka.

(Konec.)

Skupščina Smrdelovcev.

Kdor išče — najde!

Na neprestana infamna izzivanja smo primorani svoji časti in svojemu poštenju za voljo odgovoriti, tako kakor je treba. A s tem še ni povedano vse! Ker niso izpolnjeni stavljeni pogoji, ni nam treba z naše strani nobene obzirnosti več!

Bilo je precej bobnanja, ker so najbrže že slutili polom. Saj smo vam že vnaprej povedali, da jih ne spravite niti toliko skupaj, za kolikor je „Zaveza“ letos narasla. Slepiti ste mislili naše somišljenike s svojo večino. Kje je? In bombastičen poziv: „Zborovanje „Slomškove Zveze“ naj pokaže slovenskemu ljudstvu, da je večina učiteljstva v krščanskem taboru, potem smemo pričakovati boljših časov.“ — Zadnjič je trdil „Slovenec“: „Brez običajne reklame se je zbralo liberalno učiteljstvo v Mariboru“; pozneje pa pravi: „Z velikansko silo in pritiskom je spravila osamljena ljubljanska garda liberalnih učiteljskih teroristov četo takozvanih zavednih v Maribor.“ — Konsekvenca izjav resnice in logika laži!?

Svetniki! Ne, vi ste pošteno krščansko učiteljstvo, ki živi med ljudstvom in za ljudstvo; vas je doslej držala le lastna bojzljivost in ljubezen do miru v naših vrstah; kdo more to misliti, da bi bili vi neznačajnejši in koristolovci — priznamo in kličemo: „Mea culpa!“

Če že govorite o „Učiteljski tiskarni“, potem kar nadaljujmo! Imel je vaš kolega svojčas v njej službo, ki jo je nekega dne sam odpovedal, in sicer z motivacijo, da prestopi v „Slomškovo zvezo“. To je prvotni motiv, ki je za javnost, olupšava je tajna! Popolnoma nedolžna stvar, torej nikakor ne koristolovstvo. Toda stoj!

Tisti čas je bilo oddati ali se je oddajalo tudi učno mesto, za katero je pa prosil tudi naš prijatelj sam! — V svoji fantaziji si je predstavljajal, da je zmoežen in postane bodoči ravnatelj meščanske šole ali vsaj okrajni šolski nadzornik. (Čujmo!) Šel je še dalje! Bil je brez postranskega zaslužka, a tudi tega si je mož že vnaprej preskrbel; saj je sam imel opraviti s šolskimi tiskovinami v „Učiteljski tiskarni“. Izdale se bodo sedaj nove tiskovine, toda kako priti sedaj do njih, ker ima rokopis le „Učiteljska tiskarna“? Ker so Slomškarji pošteni, krščanski in značajni učitelji, si izmislili naš prijatelj to-le pošteno pot: **Naroči na naslov svojega kolege (sorodnika) vzorce vseh tiskovin, ki jih do tedaj še ni bilo dobiti, in to s pretvezo, da mu je dotični sorodnik in kolega pisal in ga prosil, naj mu jih on preskrbi in doloži. Judežovo kronico je pa ponujal svojemu nasledniku v tiskarni za trud, ki ga je imel z zbiranjem vzorcev.**

Razume se obsebi, da je naš tovariš kronico odklonil, ni pa slutil lumparije in tativine, ker kolegi v tiskarni so menili, da so Slomškarji značajni, pošteni in krščanski učitelji, ki žive, kakor sami pravijo, „po verskih načelih!“

Kompromisno s klerikalnimi kolegi, klerikalno tiskarno in s svojimi krščanskimi načelji je takorekoč ukradel tiskovine ali rokopis nam in ga nesel v klerikalno tiskarno, da ga tam ponatisnejo, založe tiskovine in dobi on slično službo kakor jo je že opravljal. Pripravil si je cenik že prej in ga dal istotako ponatisniti!

„Seveda je „Učit. Tov.“ potem eden najbolj umazanih slovenskih listov“ ker govori o demoralizaciji in poroča o smradu, umazanosti, blatu, gnilobi in izdajalstvu, ki ga proizvaja „krščansko učiteljstvo“ — ga proizvajate vi! To ste apostoli prave krščanske prosvete med našim ljudstvom, tako kažete s svojim življenjem, kakšnim apostolom so izročeni v vzgojo nedolžni otročiči, nedolžna deca!

Demoralizatorji učiteljske mladine in naraščaja, ne dvigajte se, ker vsakdo izmed vas ima na sebi poleg grešne duše črno madež!

Naj vam li povemo o onem vašem kolegi še več, ali naj mari pričnemo po vrsti? Kar je ukradel nam ubožnim, s tem hočete bogateti vi, nenasitneži! Škandal, da mu ga ni para. Smrad, ki se vije do neba!

Resnica je, da vplivajo vaši čini demoralizirajoče, a prinašamo jih zato, da se učiteljstvo pouči, kako ne sme delati v prid naroda in — mladine. „Slovenec“ pa nima odločevati, komu sme in komu ne sme dajati založništvo „Učit. Tov.“ Seveda je ob sebi umljivo, da govori in se zavzema sedaj za nedolžno mladino. Tudi pod pretvezo demoralizacije ne bo imponiral merodajnim faktorjem na učiteljski, ker ti vedo, da govori „Slovenec“ iz same zavisti in da je „Slovenčeva“ banda ono, kar vpliva demoralizirajoče na učiteljske! Kdo naj išče vzornikov med ljudmi, ki so tatovom enaki?! Kdo more sploh občeovati s takim človekom?!

Sicer pa tudi gospodje na učiteljski niso tako neprevidni in so boljši pedagogi nego „Slovenčev“ pisec, ker vedo, da je tudi med časom študija in vstopov v javno življenje potreba prehoda. Obsebi, da ne bodo omejevali osebne prostosti, ki je takorekoč privatno življenje dijakovo. Učiteljski, ki stopi v enem letu v javno življenje, torej postane popolnoma samostojen, vendar ne bodo v zadnjem letu predpisovali, kaj mora čitati in česa ne sme čitati.

Doba vzgoje s policijskimi predpisi je minila, posebno pa prehodna doba nima in ne sme imeti policijskih vzgojnih sredstev. Da je „Slovenčev“ pisec tako slab pedagog, na to se, žal, svet ne more ozirati.

Sicer pa vemo, da „Slovenec“ ni všeč, kar ni v njega duhu — naj se nikar ne ujeđa, če so kandidati zavrnilo „Slovenskega učitelja“, jim mora biti že pretežko prebavljiv.

Saj je sedaj nastopila doba pravčnosti, pravi „Slovenec“... plače bodo zvišane, kadar bo večina učiteljstva v klerikalnem taboru... politična večina učiteljstva, torej večina deželnega zbora — plače! — da so z delom v šoli zaslužene, to je postranska stvar; politično prepričanje kaže upravičenost in potrebo plač... Kdor vidi, ta ve, zakaj tako! To so demokrati!

Nastopila je doba pravice! — „O, zlati vek zdaj muzam kranjskim pride!“

Smrdi in zasmrdele je že po deželi, zato se vas ogiblje večina slovenskega učiteljstva! Tako vam kliče ljubljanski kolega, ki nič ne participira, in ste mu dali besedo zadnjič v „Slovenec“. (Glej članek „Skupščina Jelenčevcev“, šte. 192.)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registрована zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca avgusta: K 166.485¹².

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Poučni tečaj v Celju.

„Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“ priredi s sodelovanjem „Socialnega odseka Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ in „Ekskutivne narodno-radikalnega dijaštva“ v dne od 8. do 12. septembra t. l. v Celju poučen tečaj. Na praznik, v sredo dne 8. septembra, se vrši zvečer ob 8. uri v veliki dvorani celjskega „Narodnega doma“ predstava A. Peskove igre „Slepa ljubezen“. Nastopijo pujski diletantje. V četrtek ob 9. uri dopoldne se pa začnejo predavanja. Doslej so obljubili sodelovanje ti-le gospodje:

Dr. Gregor Žerjav (Ljubljana): Slovenska politična zgodovina od l. 1848. naprej.

Dr. Pavel Grošelj (Ljubljana): Moderno svetovno naziranje.

Adolf Bibnikar (Ljubljana): Delavsko vprašanje na Slovenskem.

Anton Ogorelec (Sv. Barbara v Halozah): Alkoholizem.

Miloš Stibler (Celje): Kmetijsko združništvo in Slovenci.

Dr. Ernest Kalan (Celje): Pravno varstvo.

Dr. Karel Koderman (Celje): Iz društvenega prava.

Ivan Prekorsček (Celje): Društveno življenje.

Radoslav Knaflič (Gorica pri Mozirju): Kako ustanovljamo ljudske knjižnice?

Janko Lesničar (Celje): Časopis kot izobraževalno sredstvo.

Miloš Stibler (Celje): Predavanje kot izobraževalno sredstvo.

Dr. Franjo Lipold (Celje): Sokolstvo.

Anton Pesek (Naraplje): Narodna vzgoja mladine.

Andrej Oset (Št. Jurij ob južni železnici): Organizacija napredne mladine.

Ta predavanja se razvrste v skupine in se vrše dne 9., 10. in 11. septembra v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Celju. Po možnosti se vrše vsak popoldan ali po večerih izleti v bližnja podjetja.

V nedeljo, dne 12. septembra, dopoldne ob 9. uri se vrši v telovadnici „Sokolskega doma“ v Gaberju pri Celju zaključno zborovanje, ki mu takoj sledi sestanek štajerskih Ciril-Metodovih podružnic zaradi ustanovitve pokrajinske Zveze štajerskih podružnic. Na tem sestanku bo govoril Ivan Prekorsček, potovalni učitelj Ciril-Metodove družbe, o narodno-obrambnem delu na Štajerskem. Popoldne istega dne pa se vrši v vseh prostorih celjskega „Narodnega doma“ velika narodna slavnost v prid Ciril-Metodovi družbi in Zvezi narodnih društev na Štajerskem in Koroškem. Pri slavnosti sodelujejo tudi zunanja društva.

Rojaki! Vabimo Vas, da se vseh teh prireditve udeležite v čim največjem številu! Poglobiti hočemo smisel za narodno društveno izobraževalno delo in pridobiti na tem polju novih sodelavcev. Pravo narodno in izobraževalno delo naj si pridobi v našem narodu tisto veljavo, ki mu po svoji važnosti gre! Udeležite se torej vsi, ki se zanimate za stvar naših prireditve, osobito pa poučnega tečaja, prosimo, da nam svojo udeležbo nemudoma javijo na naslov: Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem v Celju. Obenem naj javijo, ali jim naj preskrbimo stanovanja ali ne. Za ubožnejše bomo preskrbeli po možnosti brezplačna stanovanja.

Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem v Celju.

Anton Pesek, Dr. Karl Koderman, predsednik, I. podpredsednik.

Miloš Stibler, tajnik.

Trnjeva pot čeških šol.

Z Dunaja poročajo dne 26. avgusta: Deželni šolski svet je svoj čas sklenil, da čeških šol društva „Komenský“ v III. dunajskem okraju in v Poštorni ni smatrati za nadomestilo ljudski šoli, zato se jih ne more odobriti. Na šolah se je vkljub temu poučevalo, ker so Čehi rekurirali na ministrstvo, ki je pa pravkar odločilo v smislu dež. šol. sveta. Čehi se bodo pritožili na upravno sodišče.

Nadalje poročajo z Dunaja dne 27. avgusta: Poslanca Velich in Slama sta bila danes zaradi čeških šol v naučnem ministrstvu in sta protestirala proti naredbi tega ministristva. Ko sta prišla v tej zadevi tudi v češko krajansko ministristvo, nista tam dobila ne ministra Žačka ne ministrskega svetnika in ne tajnika. V čeških krogih vlada zaradi tega veliko ogorčenje.

Vodstvo društva „Komenský“ je imelo v prisotnosti poslanca Slame sejo, v kateri je sklepalo o zatvoritvi čeških šol na Dunaju in Poštorni. Sklenilo se je, naj se društvo zaradi zatvoritve pritoži na upravno sodišče ter izda na narod oklic, v katerem se naj natanko opiše mučeništvo nižjeavstrijskih Čehov.

Županu v Poštorni se je ukazalo, da zapre češko šolo „Komenskega“ in ker tega ni storil, se mu je naložila globa 50 K. Globo je župan plačal, v šoli pa se poučuje naprej. Občinski svet je sklenil dati društvu „Komenský“ za šolo na razpolago poslopje bivše nemške deške šole, a ta sklep je dež. šolski svet razveljavil. Župan je podal pritožbo na upravno sodišče.

Člen XIX.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Dne 17. avgusta 1909 je umrl tovariš nadučitelj Andrej Šket v Podsredi. Ker je bil član društva izplačal sem vdovi g. Frančiški Šket 466 K. Razposlal sem položnice vsem članom in prosim, da se odzovejo z vplačilom 2 K 10 v. Studenec-Ig, 1. septembra 1909.

Franz Ke. Trošt, t. o. predsednik.

Štajersko.

Zahvala. V nedeljo, dne 22. avgusta t. l., so dospeli iz Središča trije težko naloženi vozovi različne zelenjade in živil pred slovenske ormoško okoliško šolo, da se porazdele med po toči poškovane prebivalce. Ljudstvo se je kar trlo okolo živil in v kratkem času je bilo vse razdeljeno. Ginjeni so se ljudje zahvaljevali za tako bogat izraz sočutja vrlih Središčanov. Zato si šteje podpisano učiteljsko društvo za ormoški okraj, ki je središko učiteljstvo k nabiranju živil vzpodbudilo, v prijetno dolžnost, da se vsem, ki so na katerikoli način pri nabiranju sodelovali, v imenu obdarevanih ormoških okoličanov najiskrenejše zahvaljuje. Posebna hvala gre vsemu središkemu učiteljstvu s šolskim voditeljem in veleposestnikom tov. Kosijem na čelu, ki je središki šolski mladini nabiranje naročilo. Hvala iskrena nadalje vsem staršem šolarjev središke fare, ki so po svojih otrokih toliko skupaj spravili, da so bili kar trije vozovi polni! Tudi g. Robiču in g. polkovniku Hergu srčna hvala, ker sta razen tov. Kosija dala brezplačno vozove za vožnjo živil v Ormož. Omenimo še, da so tudi središki dijaki pri nabiranju živil vrlo sodelovali, g. jurist Šalamun pa je z vso vnemo in z velikim naporom živila razdeljeval. — Kratkotako vsem vrlim Središčanom, ki so se pokazali tako dobrosrčne, iskrena hvala!

Učiteljsko društvo za ormoški okraj, 26. avgusta 1909.

Anton Rosina, Josip Rajšp., tajnik, predsednik.

Goziško.

Občni zbor „Tolminskega učiteljskega društva“ se vrši dne 8. septembra t. l. ob 10. uri zjutraj v ljudski šoli v Kobaridu s sledečim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev dveh pregledovalcev računov.
5. Volitev novega odbora.

Istega dne odkrije društvo spominsko ploščo, trg Kobarid pa spomenik Hrabroslavu Volariču.

Ki obilni udeležbi vabi vladno.

odbor.

„Tolminsko učiteljsko društvo“ je pristavilo k društvu za zgradbo „Učit. konvikta“ v Ljubljani z 200 K kot ustanovnik.

Srednješolski vestnik.

**** Odlikovanje.** Č. kr. deželnemu šolskemu nadzorniku Franu Levu je podeljen red železne krone 3. razr.; profesorju na državni realki dr. Josipu Binderju je podeljen naslov šolskega svetnika.

**** Razpisano je mesto skriptorja** na c. kr. kleejski knjižnici v Ljubljani. Prošnje je vložiti potom podrejenega službenega mesta, do 25. septembra 1909 na deželno vlado v Ljubljani.

**** Z novomeške gimnazije.** Na državni gimnaziji v Novem mestu se ustanovita s prihodnjim šolskim letom dve paralelki, in sicer za prvi in drugi razred. — Vprašanje glede stavbe nove gimnazije roma po štirih ministrstvih semtertja. Pripravijo se zaradi borih 54.000 kron. Finančni minister noče odnehati naučnemu ministru; ta pravi: Jaz pa ne morem odnehati od svojih zahtev iz pedagoških in higieničnih vzrokov. Oni pa kratkotrajno: Jaz pa 54.000 K ne dam. — Tako ostane ta podrtija še vbodoče v škodo mladine!

**** Dopust.** Na ljubljanski državni realki službujoči profesor dr. Mandl je dobil v svrhu preureditve učnih knjig dopust za prvo polovico šol. leta 1909/10.

**** Nova realka na Štajerskem.** Zagotovljena je ustanovitev državne realke v Fürstfeldu, v vzhodnoštajerskem nemškem mestecu. Kadar zahtevajo enak zavod spodnještajerski Slovenci, dobe pri vladi samo gluha ušesa!

**** V osmi razred.** Prof. Fran Žnidaršič na drž. gimnaziji v Gorici in prof. Bihard Biegler na drž. realki v Pulju sta pomaknjena v 8. čin. razred.

**** Hrvaška realna gimnazija v Voloskem.** Ministrstvo za nauk in bogočastje je dovolilo, da se začetkom novega šolskega leta otvori v Voloskem občinska realna gimnazija s hrvaškim učnim jezikom. —

Dalje v prilogi.

Ravnatelj tega novega zavoda bo Ivan Rabar. dosedanj ravnatelj srednje šole v Osijeku. Rabar je doma s Kanfarsčine v Istri. Zares krasna pridobitev, ker je Rabar znan kot vrl rodoljub in pedagog. — Novi gimnazij kličemo iz globine bratskega srca: Vivat, floreat, crescat na bolje srečo našega zatiranega naroda v Istri!

Književnost in umetnost.

Učne slike za ponavljalne šole, oziroma za kmetijsko-nadaljevalne šole. Uredil, izdal in založil Ljudevit Stiasny. Cena 3 K. — 1909. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. Str. 272.

Predavanja učiteljev krškega in litijškega okraja v šolskem letu 1908/09. — Izdal in založil Ljudevit Stiasny. Cena 1 K 30 h. V Ljubljani, 1909. Natisnila „Katoliška tiskarna“ v Ljubljani. Str. 62.

Obe te knjigi sta plod neumornega, stanovsko-zavednega delovanja učiteljskega krškega in litijškega okraja. Nekatere učne slike kakor tudi nekatera predavanja smemo imenovati naravnost vzorna dela svoje vrste.

Domače ognjišče. Vsebina 8. številke: 1. Ferdo Plemič: Zakaj otrok laže. — 2. Fran Milčinski: Pijanec pred sodiščem. — 3. Fran Milčinski: Naša zanemarjena mladina in Kranjska, oblastna ji mačeha. — 4. Anton Likozar: Salezijansko deško vzgajališče na Rakovniku v Ljubljani. — 5. Domači zdravnik. — 6. Drobtine. — Priporočamo!

Kulturno delo.

+ **Skupščina „Družbe sv. Cirila in Metoda“ na Jesenicah** se je vršila dne 8. m. m. Predsedoval je skupščini prvomestnik vladni svetnik Andrej Senekovič. Tajnikovo poročilo je podal dr. Žerjav. Iz tega poročila posnemamo, da je družba štela okrog 10.000 družstvenikov. Na šolah deluje 9 učiteljev, 19 učiteljic in 18 vrtnaric. Šole pa obiskuje 2395 slovenskih otrok. Prihodnje leto slavi družba 25 letnico svojega obstanka; proslavila jo bo z ustanovitvijo novih šol in otroških vrtov. Po poročilu blagajnika notarja Hudovernika je imela družba v preteklem letu 136.268 K dohodkov, stroškov 93.483 K, torej prebitka 42.784 K. Dohodkov je bilo letos 41.117 K več kakor lansko leto. Ves ta denar so nabrali naprednjaki, kar je dokaz, da družba prav lahko, da še bolje uspeva, ako v nji ne delujejo klerikalci, ki bi pač radi imeli v družbi glavno besedo, žrtvovali pa za njo nič. Časopisi so za družbo nabrali 12.839 K. V odbor so bili izvoljeni: notar Hudovernik, župnik Vrhovnik in prof. Vajda; v nadzorstvo doktor Ilešič, dr. Müller, dr. Ravnihar, Matej Prosekar in Miloš Štiber; v razsodišče pa: notar Kogej, ces. svet. Šavnik, dr. Tekavčič, doktor Triller in dr. Hudelist.

+ **„Prosvetna“ knjižnica v Slivnici pri Celju** se je otvorila dne 8. pret. m. z veselico pevskega zbora in sodelovanjem šentjurskega „Sokola“. Knjižnica prav živahno deluje — ljudstvo z velikim veseljem sega po knjigah.

Politiški pregled.

* **O preosnovi ministrstva** govore zopet, in sicer v krščansko-socialnih krogih, ki kažejo velik apetit po še večjem zastopstvu v vladi; zahtevali bi za ministra javnih del dr. Fuchsa, za pravosodnega ministra pa dr. Pattaja.

* **Koliko velja vojaštvo?** Izdatki za vojaštvo so določeni za to leto v posameznih državah takole: Angleška 1532 mil. K, Nemčija 1452,2 mil. K, Rusija 1348,4 mil. K, Zedinjene države 1158 mil. K, Francija 1115 mil. K, Avstrija 541 mil. K, Italija 443 mil. kron in Japonsko 402,6 mil. V celoti pogotne torej vojaštvo teh 8 držav nad 8000 milijonov kron! Groza!

* **Razpust hrvaškega sabora.** V političkih krogih potrjujejo, da bo hrvaški sabor razpuščen koncem meseca septembra. Nove volitve bodo tekom zime. Ako se baronu Rauchu tudi to pot ne posreči dobiti večine v saboru, bo takoj odstopil, k čemur ga bo prisilila madjarska vlada.

* **Kristjani v Turški armadi.** Kristjani doslej niso služili v turški armadi. Morali pa so zato plačevati poseben davek. Sedaj pa je izšla nova ministrska naredba, po kateri so podvrženi vojaški službi ter se je že začelo z nabori.

* **Novi kardinali.** Kakor poročajo iz Vatikana, je papež sedaj definitivno sklenil, da se v novembru vrši konzistorij na katerem bo imenoval več novih kardinalov. Od zadnjega konzistorija pred 2 letoma je umrlo 9 kardinalov, tako da jih je sedaj samo 53, namesto 70. Gotovo je samo to, da dobi kardinalski klubok papežev majordom, mons. Bisleti.

* **Zakon za mladino.** Anglija je prva praktična država, ki je uvedla v veljavo zakon za otroke. Prva točka tega zakona prepoveduje

dečkom, ki še niso dopolnili 16. leta, kajenje. Druga točka prepoveduje otrokom izpod 14. leta prebivati v prostorih kake gostilnice. Oni, ki bi kakšnega otroka poslal v pivnico, kjer se točijo pijače, bi bil kaznovan. Mnogo gostilničarjev je prosilo zaraditega, da bi smeli podaljšati svoje pivnice in dograditi čakalnice za otroke; oblastnike so pa seve te prošnje večinoma zavrnile. Starši, ki imajo pri sebi otroke izpod 14 let, ne smejo pohajati gostilnic. Tudi v takih prostorih, kjer vidno gori ogenj, ne smejo prebivati otroci sami. Otrokom je zabranjeno beračiti in prosjačiti po hišah in po javnih lokalih. — Tako izvrstnih odredb bi potrebovali tudi pri nas.

Tovariši in tovarišice iz leta 1899!

Sestanek se vrši v ponedeljek dne 6. septembra dopoldne v „Švicariji“.

Zdravko Mikuš.

Obrambni vestnik.

* **Uskokom v album.** Dne 22. avgusta t. l. je bil shod mladeničev ribniške dekanije pri Sv. Gregorju. Shodu je predsedoval predsednik „Slovskeve Zveze“, gospod Jaklič. Govoril je tudi neki kaplan Škulj in sicer o značajnosti. O njegovem govoru čitamo v „Slovencu“ (št. 192) to-le poročilo: „Kakor električni tok nas je nato prešinil govor potiškega g. kaplana Škulja o značajnosti. Judeževne maramo, izdajalci, ki so danes tukaj, jutritam, naj zapuste naše vrste, če jih je kaj med nami! Frenetično ploskanje je pričelo, kako se s temi besedami strinja ves shod.“ — Kdo ve, je li Jaklič te besede povedal Slomškarjem, ko so zborovali na Brezjah?

* **Hvali se „Slovenec“**, da ima mnogo svoje vrste naraščaja med učiteljstvom. Vemo, kako je rekla lisica pod trto; tudi „Slovenec“ bi ga rad imel, a naj nam veruje, da je mladoučiteljstvo oprezneje od „Slovenca“ in se ne bo dalo ujeti na lokave besede „...“, da jih je precej, a njih število vedno narašča.“ — In kolikor ga ima, to je slo — kakor vreme, nestanovitno, po sapi!

* **Resolucije „Zaveze“** ne imponirajo „Slovencu“ — tako pravi sam. Verjamemo, ker gotovo je, da stvari, ki so jasna priča klerikalnemu nasilju na Kranjskem, ne morejo imponirati klerikalcem in ne „Slovencu“ kot njihov glasilo.

* **O breah učiteljstvu** vedno govori „Slovenec“. Kdo daje učiteljstvu večje brece in ga blati pred ljudstvom kakor Jaklič, ki je pa poleg tega predsednik učiteljske organizacije „Slovskeve zveze“. Teh bre „Slovenec“ ne opazi, pač pa pazi na taktične napake nar. napredne stranke napram učiteljstvu in jih hitro uporabi v svojo korist. — Resnica je in tudi ne tajimo, da ima učiteljstvo tudi svoje stališče napram zagreškemu narodno-napredne stranke, a s tem še ni rečeno, da bi delalo v korist klerikalizmu. Klerikalizem je kanaliža, zato ga je potreba zatreti popolnoma, kjer le sili na površje. — Lažje mi oponiramo nar. napredni stranki kakor „Slomškarji“ klerikalni, ker mi nimamo političko vezanih rok na nobeno stranko, kar pa imajo „Slomškarji“, ki imajo še celo za predsednika strastnega klerikalnega strankarja. — Tudi naš čas pride!

* **Učiteljske v Ljubljani** je tudi precej vzrok, da se veliko kandidatov kmalu po liberali. Dušeslovje se uči na popolnoma z astareli (novo bo sfabriciral „Slovenec“) materialistiški podlagi in se dušeslovnost intervirani s tvornostjo. Merodajni faktorji so intervirani na tem, da se dušeslovje na pripravnici ne bo poučevalo tako, kakor se danes niti na najsvobodomiselnih fakultetah ne, ker pač danes ni psihologija, ki bi tvar in duha istovelil, kakor se to dela na c. kr. učiteljsku v Ljubljani in tako kandidate usposobi za „Svobodno Misel.“ Tako „Slovenec“. — Vemo, da je klerikalizem nasproten vsaki znanosti in znanstvenim raziskavanjem in to zato, ker je znanost odkrila marsikatero budalost, ki jo je duhovska hierarhija proglašala kot absolutno resnico; in cerkev, duhovska aristokracija, klerikalizem je moral se ukloniti znanosti — in resnici. Se je in se še bo! A nauki Keplerja in Galileia še danes stoji trdno, akoprav jih je nezmotljivi papež proglasil za brezverske in jih — proklel. Vemo, da je klerikalizem nasproten svobodni besedi (razen na prižnici), „ker beseda je meso postala“, in duhovščina je bila zopet v zadregi, kako bo zagovarjala svoje ukrepe, ki nasprotujejo vsakemu zdravemu razumu. Zatorej vsakogar, ki se upa kritikovati njih uredb brez zagovora takoj na grmado! Vemo, da je klerikalizem nasproten vsaki kulturi in šolstvu, saj se je odlikoval

za protireformacije v zatiranju vsakega „napredka“, saj je postavil šolstvo na najnižjo stopnjo. Zgodovina šolstva je zgodovina tlaččenja šolstva od strani klerikalizma. — Popolnoma umevno, da se „Slovenec“ zaletava v pedagogiko in učiteljske, saj on je le izvrševalni organ velikega kozmopolitiškega klerikalizma, le del njega in mu ostaja novodobni klerikalizem „naroden in ljudski“ le navna fraza. Naš klerikalizem kaže javno tudi bistvo velikega klerikalizma, da je nasproten kulturi, znanosti, svobodni besedi, šolstvu, saj hoče uvesti celo štiriletno šolsko obveznost, da bi vendarle zatrl v ljudstvu še to kal razuma in vednosti, ki jo ima — in v bistvu ni tudi nič drugega nego del mednarodne duhovske organizacije vkljub posvetnjakom, ki so v njej in silijo z njo na površje — ki izkusa z načeli klerikalizma utrditi svojo političko moč v vseh narodnostih. — Uničiti pedagogiki pravo podlago — o tem se sedaj sanja klerikalizmu. Tako daleč pa ne sega moč „Slovenca“, da bi dirigiral poučevanje profesorja in mu on omejeval pot pri poučevanju! Dovolj je ravno klerikalizem uničil stopnjo izobrazbe učiteljskih in s tem učiteljstva — a naj pazi, da se ravno tu ne ubije njega moč, ker udaril ni na prava tla!

* **Kompromis.** Tovariš s kmetov nam piše: Kompromise da bi mi sklepali s klerikalci? „Slovenec“ da bi molčal in Lampe preklical? Saj se je poslanec Jaklič sam izrazil: „Udarjenje po učiteljstvu, to je naša politika in to moramo storiti!“ Torej da bi „Slovenec“ nehal blatiti učiteljstvo in krasti nam čast, da bi Lampe preklical svojo laž, o tem ni govora, ker so klerikalci izdali parolo: „Blatenje učiteljstva?“ Saj je to Jaklič sam izdal nekemu naprednemu učitelju! V svojo skledo ne bomo pljuvali, tudi na podlagi zvitih kompromisov ne. — Naprej — za resnico!

* **Ne ve se, kaj je?** Učiteljica nam piše: Pač, klerikalci je, nesramni klerikalcevohun! Ni učitelj, gimnazijski abiturient je! Udeležil se je zborovanja naše „Zaveze“ v Mariboru in pazljivo vlek na ušesa vsako besedo govornikov. Potem pa je šel in objavil nesramen članek v „Slov. Gospodarju“ z dne 19. avgusta zoper učiteljstvo, čes: „Kadarkoli se sestanejo liberalni učitelji, slišimo le dvoje: zvišanje plač in boj proti kat. strankam. Vsled tega pa uživajo tudi zasluženo veljavo med našim ljudstvom.“ — Čitatelji pa sedaj ne bodo vedeli, čemu gornji napis: „Ne ve se, kaj je?“ Ta je popolnoma opravičen. „Gospodarjev“ člankar si pač ni nikdar mislil, da bodo tudi njegovi grehi enkrat očiti. Evo jih: Ko sva se seznanila, mi je začel pontujati „Zoro“. Pa sem odklonila njegovo prijaznost. Mislil je menda, da sem bila kot prvotelnica še prenaivna, da bi ne spoznala njegove politike. Ob priložnosti mi je tudi rekel, da je klerikalnega mišljenja. Zato sem imela pomilovalni smehljaj. Spoznal je, da veter drugače veje, kakor si je v začetku mislil! In začel je, kakor je to lastno vsem klerikalcem, obračati plašč za vetrom. Rekel mi je: „Jaz pravzaprav nisem klerikalci, ampak katoliško-narodni dijak.“ Pri drugi priložnosti pa: „Jaz sploh ničesar ne verujem — jaz sem skeptik!“ Torej katol.-narodni dijak — skeptik! Kako se to strinja? Sodbo prepuščam čitateljem. Hočem še samo povedati, kako naroden je ta klerikalci. Občuje v ultranemških rodovinah, se brati z nemškimi tovariši in nastopa tudi v nemškem mariborskem teatru, kadar nedostaje oseb pri skupinah. Nadalje se je izrazil proti neki nemški puncji, da ne bo slovenskih deklet nikdar več pozdravljali, ker so mu ljubše nemške; slavil je napram nji nemško literaturo in nemško kulturo. Slovenecem pa prorokoval pogin. — Gotovo že ve člankar „Slov. Gospodarja“, kdo mu tako javno našteva njegove pregrehe. Pa ker sem si svesta, da je vse resnica, ne bom izgubljala besed v svoj zagovor; to, kar sem rekla, ostane pribito!

* **Zakaj so tov. Žirovnika premeštili?** Temu vprašanju odgovarja dopis iz Št. Vida v „Slovenskem Domu“: Pravijo, da iz službenih ozirov, čes, da ga v Borovnici potrebujejo. Dobro, toda ali ga pri nas morebiti ne potrebujemo? Ali je morebiti za nas dobra kaka mevža, ki bo z vsem zadovoljna, kar mu bo župnik naklonil? Iz podpisov na prošnji je razvidno, da je večina posestnikov (300!) za to, da ostane g. Žirovnik tukaj, ki je naš dobitnik. O. kr. deželni šolski svet pa je vendar ta ljudski glas zavrgel. Ljudstvo je govorilo, toda njegova volja nima danes nobene veljave, ker ima vso oblast v rokah par močnih duhovnikov. Tem pa je bil g. Žirovnik trn v peti. — Zakaj? — To je razvidno iz sledečega: Rajnki naš rojak Bitene je zapustil za šentviško šolo kaj lepo ustanovo 80.000 gl. S tako ustanovo se ne more postavljati nobena vas na Kranjskem. S pomočjo te ustanove bi imel lahko Št. Vid krasno šolo in ne samo ljudsko, ampak tudi meščansko šolo s kmetijskim in trgovskim značajem. Naši otroci, ki jih je čez 500 vsolanih, bi se lahko doma veliko za življenje koristnega naučili. Naredilo se pa ni do danes nič, otroci morajo pohajati v temne, mokrotne in smradljive šolske prostore, ena šolska kajžica je pa taka, da se jim lahko nad glavami zruši. Kakor se čuje, pa se navzlic temu namerava Biteneva ustanova kar natihe m podariti nikdar s tiho

f o v i m z a v o d o m. Dokler je Žirovnik v Št. Vidu, to ne pojde tako lahko, zato pa mora v Borovnico!

* **Razkrinkani ljudski vodniki.** V prijazni Komendi pri Kamniku službuje iz Sore prestavljeni nadučitelj tov. Grmek. Znano je, s kakšnimi argumenti so ga klerikalci v Sori napadali. Obdolžili so ga raznih stvari, a ko jih je k sodnji citiral, da mu dokažejo razna dejanja, so dolžni ostali dokazov in sodišče je obsodilo obrekljivec na obšutne kazni. Komaj leto dni v Komendi, se tudi tamošnji klerikalci zahrbtno napadali tov. Grmeka in mu nič manj nego dve t o v a d b na deželni šolski svet obesili na vrat. Te ovadbe so od konca do kraja same izmišljotine in kruto žaljenje tov. Grmeka, ki ga slikajo kot človeka, ki žive kristjane žre, za pijačo pa si privoščijo samo nedolžno kri naših kranjskih krščanskih katolikov. Kakor rečeno, ovadbe so bile take, da se morajo vsakemu bogaboječemu človeku jeziti lasje, če jih čita. Pisali so ovadbe gospodje župani, ki so čisto preprosti ljudje, a sestavljene so tako, da se na prvi hip vidi, da so jih sestavljali taki gospodje, ki so študirali liguriansko moralo, ali kaj podobnega. Ker so te ovadbe bile vložene že meseca novembra lanskega leta, so objektivno zastarale, tedaj se sodnijskim potom ne da doseči nikakega zadostjenja. Dva župana pa sta vendar vse obdolžitve še enkrat ponovila v mesecu aprilu letos. Tov. Grmek si ni mogel drugače pomagati, da je izročil vso zadevo dr. Krautu v Kamniku, ta pa sodišču, da tam dokažejo vse, kar so trdili. Ena obravnava se je vršila dne 23. pret. mes. Tožen je bil župan iz Suhadol, preprost kmet. Očitaj je Grmeku, da otroke kaznuje, če ga krščansko pozdravljajo, da je pozdravil shod „Svobodomiselecev“ v Pragi, da hodi v cerkev v neki kot, kjer so poleg njega sami zaraščeni pijanci in zanikrneži. Pri prvi obravnavi pred štirimi tedni je ta župan izjavil, da nastopi dokaz resnice o vsem. Vzel si je zagovornika dr. Pegana. V ponedeljek se je tedaj vršila druga obravnava, pri kateri so nastopili kot priče znani župan Mejač, župnik Poč, kaplan Smolej in v pomoč so si vzeli še 11letnega dečka šolarja, ki naj bi pričal, da je bil kaznovan zaradi tega, ker je krščansko pozdravil. Dokaz vsem se je temeljito ponesečil in sredi obravnave je ponudil dr. Pegan kot zastopnik župana iz Suhadol poravnavo in preklic ter plačilo vseh stroškov. Tov. Grmek, ki ga slikajo kot grozovito liberalstvo sprejel poravnavo in preklic, ker je župan iz Suhadol v izjavi izrečno poudarjal, da je vso ovadbo spisal zaradi napačne informacije na podlagi in na prigovarjanje „verodostojnih“ oseb, ki so ga v to pripravile. Mož je tedaj igral vlogo „Sündenbocka“, „verodostojne“ osebe so pa lepo proste. In kdo so tiste osebe? Župnik in kaplan iz Komende in znani s križcem dekorirani gospod Mejač. Ta dva sta dala informacije možu. Sedaj je gonja proti Grmeku razjasnjena, razkrinkani so pa ljudje, ki se slikajo kot ljudski osrečevalci. Župan iz Suhadol bo plačal in je podpisal preklicno izjavo, ljudski osrečevalci so pa potegnili svoje roge nazaj kakor polž sline Tako delajo za ljudstvo!

* **„Rdeči Prapor“** piše v številki z dne 26. pret. m. o skupščini „Zaveze“ v Mariboru ter se peča zlasti z resolucijami, ki jih je sprejela delegacija. Kritikanje je sploh lahka stvar, tako tudi ni težko reči, da bi namesto štirih točk resolucije zadostovale samo tri. Da izrekamo preganjanim tovarišem svoje simpatije, se je zgodilo iz dveh vzrokov: tisti, ki jih preganjajo — tudi dež. šol. svet je med njimi; — trdijo venomer, da so to najbolj zanikrni učitelji, ki sploh niso vredni, da se kdo zavzema zanje. Mi smo hoteli v Mariboru pokazati, da jih drugače cenimo, ker poznamo njihovo šolsko in izvenšolsko delo, pa tudi vemo, kako hudo jih je discipliniranje zadelo v moralnem in materialnem pogledu. Kdor ni bil še n. pr. v Potokarjevi koči, ta ne pozna te bolesti. „Wer nie sein Brot mit Tränen aß, wer nie die kummervollen Nächte auf seinem Bette weinend saß...“ Spričo tega vendar smemo tam, kjer je najpriljavnejše mesto, izreči svojim tovarišem simpatije, da jim damo — in to je drugi vzrok! — moralno podporo, ko se jih hoče polasčati — obup! Nikomur pa ni hodilo na misel, da bi hotel s tem „prikriti splošno apatičnost učiteljstva“. — Omenjena resolucija je predvsem izraz liberalizma, v obliki, kakor ga učiteljstvo goji... Ne tako! V omenjeni resoluciji nikar ne iščite tega, česar v njej ni, zakaj omenjena resolucija ni nič drugega nego protest proti kršenju zakona, proti politički nasilnosti in brezpravnosti; omenjena resolucija je opozoritev poklicanih krogov na njih zakonite dolžnosti in končno je omenjena resolucija klic po pomoči vse javnosti, ki ceni važnost učiteljstva. Res, to je vse, „k čemur se je moglo učiteljstvo povspeti o priliki svoje manifestacije pravcatega idealizma“. V Mariboru gotovo ni bilo nič drugega mogoče storiti, kakor je bilo že tisoče vsakojakih stanovskih in političkih manifestacij z enakim ali tudi manjšim uspehom. Končno pravi „Rdeči Prapor“: „Imponirala nam boče po učiteljih sklenjena resolucija še-le tedaj, kadar boče pozival sestavnik tudi na delo izven

Vestnik.

V našem poročilu o „Zavezinem“ koncertu v Mariboru je izostal ta-le odstavek: Koncert je vodil tov. R. Vrečer. Kakor zadnjič v Celju se je izkazal tudi sedaj za vrlo spretnega in izobraženega dirigenta, ki ume vsaki skladbi odbrati nje najlepše strani ter jih s svojim zborom predočiti poslušalstvu. Njegovi mahljaji so temperamentni — dokaz, da čuti lepoto skladbe s svojim srcem. Lep uspeh, ki so ga dosegle vse pevske točke, je v prvi vrsti njegova zasluga.

Literarisches Institut Kosmos. Vsako leto se klati po slovenskih deželah agent „literaričnega instituta Kosmos“, ki ima svoje knjigarne v Lipskem, na Dunaju in v Budimpešti. Na piko vzame najrajši učitelje in učiteljice. Te zadnje še posebno rad. Najrajši jih nadleguje med poukom. Marsikdo se mu vda, da se ga reši, meneč: „Bom pa preklicall“ — Toda zaman je preklic! Knjige dojdejo. Ko jih pošlje nazaj, terjajo okolo 2 K odškodnine. Sedaj imaš okolo 14 dni mir. Zdadci dojde poziv njihovega odvetnika. Ta stane okolo 3 K. Da se ogneš sitnostim, vzameš končno le knjige, ki stanejo že za 5 K več, nego sta se domeni- la z agentom. Glavna reč pa tiči v tem, da dobiš silno drage knjige, ki jih izdaja „literarični institut Kosmos“, že čez leto dni za polovično ceno skoraj v vsaki knjigarni. Da obvarujemo tovariše in tovarišice gmotne škode, nasilnosti, neprijetnosti in arogance, s katero navadno polni „literarični institut Kosmos“ svoja pisma, opozarjamo, da je ravnokar omenjeni „institut“ eden izmed najdražjih in najnasilnejših; zakaj če nočeš vzeti izlepa, moraš pa izgrda. Ker agent „literaričnega instituta Kosmos“ slovensčine niti ne pozna, temveč nastopa s svojo nemščino silno bahato, svetujemo vsem slovenskim tovarišem in tovarišicam, da ga odslove kratkim potom. Podpirajmo rajši domače trdke, ki nam dajo isto blago ceneje in ki nimajo navade pritiskati na naročnika s silo, grožnjo in aroganco kot dela to zgoraj imenovani „institut“.

Slovenskim učiteljicam v uvaževanje. Štajerska koleginja nam piše: Tovariš Pesek nas je pozval, naj se zavežemo v petih letih plačati vsaj 60 K za obrambni sklad Družbe sv. C. in M. — To bo pač vsakemu mogoče, četudi je plača bore pičila. Pa marsikatera učiteljica poreče: „Hm, 60 K, to bi bilo ravno za prav lepo obleko!“ — Obleka je prav lahko elegantna, ne da bi stala 60 K. Toda čipke, ki vise v tako obilni meri po obleki, so drage. Rajše si kupite boljše blago, ki traja dlje časa, pa manj čipk. Saj imamo učiteljice, ki so preprosto, a vendar elegantno opravljene; nikakor pa ne bodi učiteljica obležena kot gledališka igralka. Poznam učiteljico, ki ima zimski klobuk, drag nad 40 K. Potem ni čuda, če sovražnik kriči: „Učiteljica ima dovolj denarja!“ V resnici pa ne manjka dosti, da ne gladujemo! — Če pa ima kateri učitelj ali učiteljica več nego samo mesečno plačo, potem pa lahko daruje obrambnemu skladu 60 K, saj daruje svojemu narodu, in ta denar ne gre v izgubo!

Za učiteljski konvikt je daroval g. Ivan Nekerman, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Trstu, 5 K ker se ni mogel udeležiti „Zavezinega“ zborovanja v Mariboru. Živel!

Letalno za učiteljski konvikt je plačal tovariš Tomo Bitenc iz Dragatuša. Hvala!

Učiteljska tiskarna je založila v zornen urnike za vse kategorije ljudskih šol, ki jih je sestavil c. kr. okr. šol. nadzornik g. Lj. Stiasny v Krškem. Ti vzorni urniki olajšajo delo gg. šol. voditeljem in ustvarijo enotno razdelitev predmetov. — En komad velja 5 h. — Dalje je založila Učit. tiskarna Izposojilno knjigo za učila. Ta knjiga je zelo potrebna osobito na večrazrednicah, da se upelje red pri izposojevanju učil. Vsak izposojilec zabeleži v to knjigo ime učila, dan izposojila in vrnitve in komu se je učilo izposodilo. — Učiteljsstvu, ki poučuje na nadaljevalnih šolah, priporočamo izborno urejeno knjigo: Lj. Stiasny: Učne slike za ponavljalno šolo. Zbrano je vse potrebno gradivo za pouk v pon. šoli. Imeti bi jo moral v roki vsak učitelj in vsaka učiteljica na ponavljalni šoli. — Tudi „Dnevnik“ za razdeljen pouk se tiska in se pošlje tistim, ki ga izrečno naroče.

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovenskih učit. društev. Po neljubi pomoti je izostal pozdrav, ki ga je poslal glavni skupščini Zaveze v Mariboru g. Ivan Nekermann, c. kr. okrajni šolski nadzornik za Trst in okolico. Piše nam:

Ker se ne morem osebno udeležiti slavnostnega glavnega zborovanja, pozdravljam tem potom drage mi tovariše najprisrčneje, želeč zborovanju najboljših uspehov. Priložen znesek 5 K podarim v korist Učit. konviktu v Ljubljani. Da ste mi zdravi!

Šolski voditelji pozor! Onim šolskim voditeljem, ki prirejajo in vodijo šolsko matico mesto krajnega šolskega sveta, se jim svetuje naj zahtevajo za to delo nagrado opravilne doklade dotične šole, t. j. 60 K na enorazr., 100 K na dvorazr., 150 K na trirazr. in 200 kron na štiri in večrazrednicah.

Mestna šolska zdravnik sta postala v Ljubljani dr. Demšar in dr. Rus. — Gospoda doktorja stopita takoj pričetkom novega šolskega leta v prijateljsko dotiko z ljubljanskim učiteljskim svetom, da bosta z njegovo kolegi- alno podporo delovala za blagor šolske mladine.

O klerikalni vzgoji mladine priob- čuje „Narodni Dnevnik“ v 191. številki, kjer pripoveduje, kako je neki klerikalni dijak- agitator izpovedal svoje prepričanje z značil- nimi besedami: „Kupili so me! Kupljen sem!“

Državni poslanec Fran Ivanišević, po poklicu duhovnik, se je odločno izrekel proti osnovanju klerikalne stranke v Dal- maciji. „Slovenec“ ne ve o tem ničesar po- ročati.

Vojaški kontrolni shodi. Po odredbi vojnega ministrstva letos vojaških kontrolnih shodov ne bo. Prizadete naj tovariši na to opozore.

Razpisana štipendij. Pričetkom prvega polletja šolskega leta 1909/10. se ima podeliti en državni štipendij za Istro dijakom, pristoj- nim v kako občino kopne Istre, slušateljem prava ali zdravilstva na c. kr. univerzi, v let- nem znesku 315 K in če bi takih ne bilo, gimnazijskim učencem iz iste pokrajine, toda v manjšem znesku letnih 168 K. — Dijaki zdravilstva imajo razentega predložiti lastno- ročno podpisano, in če so mladoletni, od po- stavnega zastopa odobren in podpisan reverz, s katerim se obvezujejo, da bodo v slučaju, da se jim podeli štipendij, po dosegu doktorske časti zdravili najmanj 5 let po kmetijskih ob- činah istrskih, ali da bodo v nasprotnem slu- čaju vrnili popolnoma njim izplačane štipen- dijske zneske. — Istočasno se ima oddati še en štipendij v letnem znesku 420 K. Pravico uživanja tega štipendija imajo dijaki iz Istre ali poknežene grofije Goriško-Gradišanske, ki obiskujejo višjo poljedelsko šolo na Dunaju in predvsem slušatelji poljedelskega oddelka ime- novane visoke šole, ki se zavežejo s formalnim reverzom, da uporabijo svoje zaradi poljedelskih štipendij pridobljene znanosti v lastni domo- vini. Prosileci naj predložijo svoje prošnje c. kr. namestništvu najkasneje do 15. novembra 1909. — Tovariši naj opravičence opozore na ta dva razpisa.

V Velikoven je umrl nadučitelj na mestnih šolah M. Pichler.

III. mednarodni kongres za šolsko higijeno se vrši o Veliki noči leta 1910. v Parizu.

Blagoslovljenje šole. V Gratkornu na Štajerskem se je dogodil slučaj, ki je morda edin svoje vrste. Šolsko poslopje so blagoslav- ljali župnik, mežnar in župan, pri tem se jim pa ni zdelo vredno obvestiti o tem občinskega sveta, šolskega sveta in ni enega učitelja, še voditelja ne, kamo li, da bi jih še povabili. Tako hočejo sami ločiti šolo od cerkve. Prav!

Konkordat. Tržaški „Independente“ jav- lja, da ne bo dr. Candotti, profesor na ob- činski (italijanski) realki, postal ravnatelj žen- skega liceja, ker je baje slaboveren. Namest- ništvo je samo želelo, da bi njega imenovali, ali naučno ministrstvo mu je odreklo potrdit- ev, ker je škofijska kurija bila za to. Škof se je izrazil, da bi v slučaju, da postane Can- dotti res ravnatelj, primoran prepovedati svo- jim duhovnikom pouk.

Iz tržaškega šolstva. Suplent navtične sekcije c. kr. trgovinske in navtične akademije v Trstu Manilij Radiceh, je imenovan definitivnim učiteljem tega zavoda. — C. kr. ministrstvo za javna dela je profesorja na dr- žavni obrtni šoli v Trstu, Hermana For- nasariča, potrdilo v šolski službi.

Iz šolske službe na Kranjskem. Do- sedanja prov. učiteljica Vida Vrežec v Vel. Trnu je premeščena na Studenec pri Krškem; učiteljska kandidatinja Adela Christof je pripuščena k brezplačni praksi v Planini. Pre- meščeni so: prov. učitelj Maks Tschinkel iz Kočevja v Koprivnik; prov. učiteljica Roza Ermacora iz Kočevja v Stari log; prov. učitelj Josip Gregoritsch iz Starega loga v Kočevje; prov. učitelj Ivan Stalzer iz Reichenau v Kočevje; prov. učiteljica Vale- rija Kasch iz Kočevja v Reichenau; prov. učiteljica Zofija Tschernerne iz Koprivnika v Kočevsko Reko. Za prov. učiteljico pride v Koprivnik Stefanija Kasch; učiteljska kandida- tinja Olga Jonke je imenovana za prov. učiteljico v Kočevju. Krajni šolski svet v Po- stojni je imenoval učiteljskega kandidata Jo- sipa Goriška za suplenta na meščanski šoli v Postojni.

Odhodnico napravijo prijatelji nadučit- elju Žirovniku v nedeljo 5. t. m. popoldne ob 4. uri pri „Slepem Janezu“ in pričakujejo, da se je udeležijo vsi tovariši in tovarišice, ki so z njim službovali v Št. Vidu.

Brezplačna razstava učil. Povodom uradne učiteljske konference za ptujski okraj je bila v šolskem posloju ljudske šole Ptujka okolica v dobi od 28. avgusta do 2. septem- bra 1909 dobroznana dunajske trdke „A. Pichlers Witwe in sin“ velezanimiva razstava najnovejših in najboljših učil za nazorni pouk, zemljepisje, zgodovino, prirodopis, risanje, petje, verouk, prirodopisne pripomočke, risar- ske modele, stereoskopne slike i. dr. Razstava je bila otvorena v navedenem času vsak dan od 9.—12. ure in od 2.—6. ure popoldne. Napredno slovensko učiteljsko si je razstavo ogledalo v mnogobrojnem številu. — Naznanilo

o tej razstavi nam je došlo prepozno, zato ga nismo objavili. Morda nam pošlje kdo o raz- stavi sami točnejše poročilo.

Deška ljudska šola v Novem mestu dobi v prihodnjem šolskem letu za III. in IV. razred paralelo.

Ravnatelj navtične akademije v Tr- stu, g. Gelcich, je stopil v pokoj in je tem povodom dobil naslov ministerialnega svet- nika. G. Gelcich je rodom iz Dubrovnika, torej hrvaškega pokolenja, ali on sam se je vsekar priznaval Italijanom. To pa nas ne ovira, da ne bi priznavali njegovih zaslug kot historika. Napisal je Italijanskih zares izbor- nih zgodovinskih del o Dubrovniku in Boki Kotorski.

Laško učiteljske otvorijo že to šolsko leto v Gradišcu. Občina je dobila te dni toza- devni ministrski odlok. Tem povodom se bo vršila posebna slavnost na čast poslancema Faiduttiju in Bugattu, ki imata zaslugo, da se je laško učiteljske premestilo iz Kopra v Gra- dišče. Kaj pa je s slovenskim učit- eljskim? Ali to ostane še v Kopru?

Posojilnica v Mariboru podeli za šol- sko leto 1909/10. obiskovalcu slov. trg. šole v Ljubljani podporo v znesku 240 K. Pravilno opremljene prošnje se sprejemajo do 15. sep- tembra 1909 s pripomnjo, da pridejo vpoštev samo prošnjiki slovenske narodnosti iz politi- tiškega okraja Maribor.

Razpis za državni obrtni štipendij. Početkom šolskega leta 1909/10 je na razpo- lago državni obrtni štipendij v letnem znesku 400 K za istrske mladeniče brez sredstev, ki se posvečujejo ali se nameravajo posvetiti na- ukom na trgovski šoli v Spletju. Štipendij se uživa vse redno trajanje naukov.

Mariborski učiteljski maturanti iz l. 1869, obhajajo dne 5. in 6. septembra t. l. svojo 40letnico pri narodnem županu Jos. Šinku v Središču. Izmed 12 tovarišev še živi: Flis Slavko, Škofja Loka; Jurkovič Fran, Šmarje pri Jelšah; Košutnik Fran, Dramlje pri St. Jurju ob juž. žel; Robič Janko, Lju- tomer; Sratobnik Šimen, Pragersko, in Šinko Josip, župan, Središče.

Št. Vid-Grobelno. Pišejo nam: Dne 8. septembra uprizore tukajšnji narodni igralci narodno igr. „Divji lovec“, ki se je z izbor- nim uspehom igrala pred par leti ter ostala občinstvu in gostom v živem spominu. Na splošno željo se ta ponovi v prid ubožni šolski mladini. Vrši se v Završih v prostorih gosp. Gobeč ob 4. popoldan. Kar je zaradi zveze vlakov jako ugodno. Pri igri in odmorih svira domača godba. Po igri prosta zabava in ples. Za točno in ceno postržbo preskrbljeno. Na snidenje v prijaznih Završih!

Narodni fantje in dekleta. Prav dobro ohranjen klavir se za nizko ceno proda. Reelnim plačnikom tudi na obroke. Pojasnila da nadučitelj Fran Ks. Trošt na Igu.

Na novoustanovljena trgovina s šol- skimi potrebščinami Goričar in Leskovšek v Celju ima v zalogi šolske tiskovine za Stajer- sko iz Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Tisko- vine so izvršene po najnovejših vzorcih na naj- boljšem papirju. Štajerske tovariše opozarjamo na to trdiko in jim priporočamo šolske tisko- vine iz njene zaloge. S tem podpirajo mlado podjetje, obenem pa tudi Učiteljsko tiskarno.

Iz slovenskih pokrajin.

○ **Dr. Fran Vrbanič** †. V noči 27. avgusta je preminul v Zagrebu vseučiliški pro- fesor dr. Fran Vrbanič. Rojen v Gospiću leta 1847. je bil l. 1876. imenovan za profesorja. Pozneje se je pečal zlasti z gospodarsko poli- tiko ter je bil večkrat izvoljen v hrvaški sabor. Bil je pristaš bivše takozvane obrzoarske stranke, koncilianten tudi napram napredni struji. Ve- likemu hrvaškemu rodoljubi bodi ohranjen trajen spomin!

○ **Pobratimstvo med Čehi in Po- ljaki.** Čehi so napravili izlet na Poljsko, kjer so bili navdušeno sprejeti. Na banketu se je govorilo tudi o popolnem slovanskem zbli- žanju.

○ **Češko Sokolstvo v Severni Ame- riki.** Meseca avgusta se je vršil v Čikagu vse- sokolski zlet v Ameriki, ki so se ga udeležili razen Čehov tudi Slovenci, Poljaki, Hrvati in Srbi. Iz Prage se je odpeljalo v Čikago okrog 30 Sokolov, na čelu jim dr. Scheiner, starosta Češke Sokolske Zveze. Praški telovadci pa se niso udeležili tekme, ki je bila namenjena samo za ameriško Sokolstvo.

○ **Razstava mest Poljskega kralje- stva.** Društvo hišnih posestnikov v Varšavi je stavilo predlog, naj se leta 1911. priredi v Varšavi razstava poljskih mest. Izvoljen je bil odbor, v katerem so zastopani: društva hišnih posestnikov, magistrati, društva zdravnikov in tehnikov. Razstava bo imela 14 oddelkov, v katerih bo razvidno: 1. razvoj mest, 2. fi- zični pogoji mest, 3. vodstvo in zidanje mest, 4. uprava mest, 5. vodovodi, 6. kanalizacija, 7. razsvetljava, 8. ubožništvo, 9. higiena, 10. verstvo, kultura, šolstvo, 11. ognjegasništvo, 12. komunikacije, 13. statistika in mestne fi- nance, 14. industrija. Stroški za razstavo so proračunjeni na 250 tisoč rubljev.

Razgled po šolskem svetu.

— **Rektor češke politehnike.** Iz Prage javljajo, da je naučno ministrstvo potrdilo izvolitev profesorja Josipa Bertla rektorjem češke politehnike. S tem je minister Stürgkh popolnoma kapituliral pred značajnim rektorjem Bertlom. Prof. Bertl je bil namreč tudi lani rektor češke politehnike ter je povodom svojega imatrikulačnega govora in ob priliki nekega plesa akademikov prišel v ostro navzkrižje s profesorskim zborom praške nemške univerze in ministrom Stürgkhom, ki ga je pozval na Dunaj na odgovor. — Rektor Bertl je dostojno odgovoril ministru, da mu je vest čista, da nima zaradi ničesar odgovarjati. Stvar je prišla tudi pred parlament in minister je grozil „neposlušnemu“ rektorju. Na koncu šolskega leta je profesorski zbor češke politehnike na željo dijaštva vnovič enoglasno izvolil profesorja Bertla rektorjem in ministru Stürgkhu ni preostajalo nič drugega, nego da je potrdil to izvolitev in ostal — blamiran Evropejec.

— **„Deutsche Schule“ v — Milanu!** Nekaj časa sem se blišči v Milanu v eni najprometnejših ulic na čednem posloju napis „Deutsche Schule“. V principu ne bi imeli kaj prigovarjati, ker priznavamo, da imajo v Milanu bivajoči Nemci vso pravico, da si vzdržavajo nemško šolo s svojimi sredstvi. Vendar bi našim Italijanom, ki vidijo pri belem dnevu slovanske strahove, morda ne škodilo, ako bi posvečali malo več pažnje svojemu razmerju do Nemcev!

— **Slovenske docenture na češkem vseučilišču v Pragi.** Državni posl. Hribar in z njim vsi slovenski naprednjaki ter njihova glasila se trudijo, da bi se ustanovile slovenske stolice na češkem vseučilišču v Pragi, ki bi se potem premestile v Ljubljano. Po poročilih praške „Union“ se je vršil v Pragi dijaški shod, na katerem se je naznanilo, da je akademski senat češkega vseučilišča v Pragi že v principu sklenil pripustiti slovenske docenture.

— **Dve novi madjarski šoli.** „Hrvatstvo“ poroča, da bodo v Imsovu okraj Daruvar, in v Antonovcu okraj Pakras, ustanovljeni madjarski šoli. Šoli bosta kakor verski ustanovljeni za tamošnje kalvine, vendar se bo sprejemalo tudi otroke drugih veroizpovedanj.

— **Madjarsko nasilje.** Madjarski naučni minister grof Apponyi je izdal naredbo, da bo moral od 1. septembra naprej vsak rumunski katehet, ki poučuje kršč. nauk na drž. šolah, poučevati v madjarskem jeziku. Duhovnikom, ki tega ne bodo storili, bo odvzeta kongrua. Škofi so izdali na duhovnike poziv, da ne smejo izvršiti naredbe. Rumunsko časopisje agitira jako živahno proti naredbi in pozivlja škofe, da ne smejo odnehati.

Raznoterosti.

× **Zdravnik proti dvoboju.** Zdravniki neke laške province so sklenili na svojem shodu soglasno, da se ne udeležijo nobenega dvoboja. Ta svoj sklep so objavili po vseh novinah s pristavkom, da se bo pazilo, da kdo obljube ne prelomi, zakar bi ga zadela glasom dogovora društva kazen. Govore da je merodajnim krogom vlada skrivaj namignila, da se predlaga in odobri predlog. Pridružilo se je temu sklepu tudi nebroj zdravnikov cele Italije. Da je vlada to gibanje med zdravniki provzročila in pospešila to določbo je prav lahko verjetno, če se upošteva, da je laški kralj protektor vseh protidvojnih družb v Italiji.

× **Kdaj je list brez tiskovne napake?** List je brez tiskovne napake, 1. ako je pisec ali dopisnik prav pisal, 2. ako je pravo tudi razložna pisal, 3. ako je stavec v vse predalčke svoje omarice vrgel prave črke, 4. ako je prave tudi vzela, 5. jih je prav postavil, 6. ako je korektor korekture prav čital, 7. ako je stavec prvo korekturo prav popravil, 7. ako je revizijo prav čital, 9. ako je v reviziji dobljene napake stavec tudi prav popravil, 10. ako se je za to dalo dotičnemu dovolj časa in slednjič, ako se še ducat drugih okolščin prav tako srečno izvrši.

× **O kačjem strupu in njega delovanju** je dr. Calmette, ravnatelj Pasteurjevega zavoda v Lillu, v nekem članku v „Revue Scientifique“ priobčil zanimive podatke. Calmette razdeljuje kačje strupe v dva razreda; prvega imenuje „neurotoškega“, delovanje strupa se takoj razširi po vsem živčnem sistemu. Tako je delovanje strupa na očarke in drugih kač, ki živijo pretežno na vztoku; druga vrsta strupa omejuje glavno delovanje na ugrizeni del, kakor strup gadov, klopotač, modrasov. Dr. Calmette navaja več zgledov, iz katerih izhaja, da je napačno splošno mnenje, po katerem deluje kačji strup le smrtno, ako pride naravnost v žile; smrtonovarno deluje tudi, ako pride v dovolj močni dozi po notranjem potu v človeški organizem. Navadno zdravilo, da se ugrizeno rano izsesava, ni torej brez vsake nevarnosti. Tudi mnenje, da so kače same proti strupu drugih kač zavarovane, ni resnično, kakor so dokazale preiskave. Strup n. pr. klopotače umori naočarko. Le strup lastne vrste ne škoduje. Kot kemično sredstvo proti kačjemu piku omenja dr. Calmette hiper-

mangakislj kali, klorovo zlato, klorovo apno in klorovo kislino, ki vsi delovanje strupa več ali manj uničujejo, ako se jih takoj po piku ubrižga. Kot edino gotovo sredstvo pa se je tekom eksperimentov pokazal posebni serum, ki se ga dobiva od večkrat cepljenih kuncev in morskih prešičkov. Najbolje možnost za pridelovanje tega seruma pa nudijo konji. Serum se najbolje veepi v kožo trebuha ali lopatice; učinek je gotov, ako se serum vbrižga vsaj dve uri po piku!

× **Zastrupljanje otročičkov.** V Monakovem je državno pravdnštvo začelo uradno postopati proti katoliškim nunam, ki imajo tam „dobrodelen“ zavod za otročičke. V tem zavodu je v 14 dneh umrlo 11 otrok. Razmere v tem zavodu so škandalozne. Nune so otročičkom ponoči dajale makov čaj, da so jih omotile, kadar so bili nemirni. Makov čaj pa je strupen. Torej zato, da so nune mirno spale, so v varstvo jim izročene otročičke zastrupljale. Državno pravdnštvo je dalo že več umrlih otročičkov izkopati.

× **Materinska ljubezen ptice.** V Schönebergu pri Magdeburgu je pričela goriti hiša, na kateri je imela štorčija svoje gnezdo. V gnezdu so bili trije negodni mladiči. Ko se je ogenj začel oprijemati strehe, je starka odupno letala okolo gnezda, ko pa je bil plamen že čisto blizu, je sedla na gnezdo in mladiče pokrila s svojimi perutmi. Zgorela je z mladimi vred.

Listnica uredništva.

Posavčan: Vaš članek smo prejeli in ga porabimo čimprej. Mnogo imamo gradiva — novi sodrujnik se oglašajo — a obseg našega lista je pretesan. Treba bi podvojiti njegovo izhajanje, a treba bi predvsem podvojiti število plačujočih naročnikov in treba bi listu stalnega urednika, ki bi ne imel drugega posla. — Zdjaj veste, kako se poganjajo gavrani v nas, hoteč nas zadušiti. Dolžnost vseh somišljenikov in vseh somišljenic je ravno sedaj, da nam svoje simpatije izkažejo — v dejanju! — Nemudoma na delo! Vsak, ki je danes naročnik ali naročnica „Učiteljskega Tovarisha“, mu pridobi takoj po enega novega naročnika — vsak brez izjeme! Ubiti nas hočejo! Mi odgovorimo na lopovščino s tem, da podvojimo svoje število! Vsi na delo — vsi in nemudoma! — „Poštenjaki, na dan!“ Članek porabimo čimprej. Pozdrav! — R. G.: Kakor vidite, smo porabili. Prosimo Vas, oglasite se večkrat, a uvažujte tudi to našo prošnjo: Vsako notico pišite na poseben list in to samo na eno stran. To velja tudi drugim dopisnikom in dopisnicam. S tem jako olajšate delo nam in stavcem v tiskarni. Prosimo!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2073. Kranjsko. 135 1—1

Na trirazredni ljudski šoli v Horjulu je stalno oddati učno mesto z zakonitimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati do 1. oktobra 1909.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 24. avgusta 1909.

Št. 2041. 136 1—1

Na šestrazredni ljudski šoli v Spodnji Šiški je stalno oddati učno mesto z zakonitimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati do 28. septembra 1909.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

Na prosilce, ki se obemem zavežejo, da bodo stanovali v Spodnji Šiški se bo oziralo v prvi vrsti.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 21. avgusta 1909.

Št. 2069. 132 1—1

V šolskem okraju Ljubljanske okolice se razpisuje v nameščenje služba učneusposobljene delovne potovalne učiteljice s staljalskim v Grosupljem proti stalni letni nagradi 1000 K.

Potovalni učiteljici bo poučevati ženska ročna dela na enorazrednih ljudskih šolah v Grosupljem, Št. Jurju, Skocijanu in Lipoglavu in sicer na prvi 2, na ostalih po 1 dan v tednu in vsak 3. četrtek v ponavljajni šoli s številom tedenskih ur, ki jih predpisuje učni načrt. Službo ji bo nastopiti z začetkom šolskega leta 1909/10.

Pripomni pa se izrečno, da je nameščenje le začasno in ne daje pravice do preskrbljevanja ali pokojnine.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom eventualno neposredno semkaj predlagati do 10. septembra 1909.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 26. avgusta 1909.

Št. 1760. 140 1—1

V črnomalskem šolskem okraju se razpisujejo v stalno nameščenje učna mesta na enorazrednicah v Črešnjevju in Dobljčih ter učno mesto na trirazrednici v Semižu s dostavkom, da se bode pri nameščenju služb na imenovanih enorazrednicah oziralo le na moške prosilce, pri onem v Semižu pa imajo ti prednost.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 28. septembra 1909.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 30. avgusta 1909.

Št. 1149.

134 1—1

V kamniškem šolskem okraju se razpisuje v nameščenje služba učneusposobljene delovne potovalne učiteljice s staljalskim v Št. Gotardu proti stalni letni nagradi 1000 K.

Potovalni učiteljici bo poučevati ženska ročna dela na enorazrednih ljudskih šolah v Št. Gotardu, Cemšeniku, Št. Ožboldu, Motniku in Spitaliču, in sicer na prvi 2, na ostalih po 1 dan v tednu s številom tedenskih ur, ki jih predpisuje učni načrt. Službo ji bo nastopiti z začetkom šolskega leta 1909/10.

Pripomni pa se izrečno, da je to nameščenje le začasno in ne daje pravice do preskrbljevanja ali pokojnine.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom eventualno neposredno semkaj predlagati do 10. septembra 1909.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 26. avgusta 1909.

Št. 105.

131 1—2

Deška meščanska šola v Krškem.

Sprejem učencev v meščansko šolo in v enoletni učni tečaj se vrši dne 13., 14. in 15. septembra.

Ravnateljstvo.

Poziv tolmin. učiteljstvu!

Pevke in pevci, ki bodo peli na Volaričevi slavnosti v Kobaridu, se pozivljajo, da se pridno vadijo v petju onih štirih pesmi.

Dne 7. septembra je šole prost dan za vse tolminsko učiteljstvo.

Na snidenje tedaj 7. septembra zjutraj v Kobaridu, kjer bo glavna poizkušnja. Ne zabite not!

Odbor „Tolminskega učit. društva“.

Našim rodbinam priporočamo 27

- Kolinsko cikorijo -

Slavnemu učiteljstvu in ostalemu občinstvu se priporoča za obilen obisk

gostilna „pri Jurju“

na Dolenjski cesti

(v bližini dolenjskega kolodvora).

Priznana izborna vina, dobra kuhinja, lep senčnat vrt, steklen salon.

Točna postrežba, nizke cene!

Z odličnim spoštovanjem

Jurij Marenče,

87 10—7 gostilničar.

Ne zamudite

se letos prepričati o čudovito znižanih cenah

v veletrgovski hiši
R. STERMECKI v Celju.

Vzorci proti vrnitvi in pošiljatvi čez K 20.— franko.

Posebno po ceni je: fina satinasta odeja, šivana, lastni izdelek, samo K 8.—. 55 26 14

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izberi po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paletu za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremojljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih.

Gg. učiteljem in učiteljicam popust za »Učiteljski konvikt«, 32 24—7

Knjigarna L. Schwentner

Ljubljana, Prešernove ulice 3

priporoča nastopne novosti:

Aškerc A.: **Akropolis in piramide.** Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4-50. 92 30—10

Cankar Ivan: **Za križem.** Obsega 13 novel in črtic z epilogom. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4-50.

Levstik Vladimir: **Obsojenec.** Vsebina: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Birkard Malloprou. Broš. K 2-50, eleg. vez. K 3-50.

Milčinski Fran: **Igračke.** Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K. Murnik Rado: **Jari junaki.** Humoreske. Br. K 2-50, el. vez. K 3-50.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Špecialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prtji, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robči, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene. Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

23 42—37 Kolodvorske ulice št. 8.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 111 52—9

Marije Jirsové

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov cefira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobaravno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci blaga zastoj in franko.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. amerikanska tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 36 52 32

Najboljše orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR & Komp.,

Kraljevi gradec št. 133 (Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Ivan Bonač

v Ljubljani 121-6

Šelenburgove ulice 6

(nasproti glavne pošte)

priloga slavnim šolskim vodstvom svojo trgovino papirja in šolskih potrebščin.

Velika zaloga vsakovrstnih šolskih zvezkov, papirja, črnila itd. — Edina zaloga najboljših svinčnikov v korist družbe sv. Cirila in Metoda.

(Prosim blagovolite zahtevati cenovnik, ki ga dopošljem brezplačno.)

Risarska stojala iz močne 1^a lepenke

z upognjenim hrbtom (nezarezanim) po najnovjšem predpisu.

Velikosti I. = 240 × 195 mm à 10 vin.

II. = 280 × 200 mm à 12 vin.

III. = 350 × 250 mm à 22 vin.

Trpežne zaponke za pritrdjenje predlog 100 komadov K 2.—

- Velika knjigovoznica -

v kateri se izdelujejo preprosta kakor tudi najfinjša dela. — Za šolske in ljudske knjižnice stavim posebno znižane cene in so take knjižnice najtrpežnejše v močno platno vezane. — Če šolska vodstva naj blagovolijo radi cen vprašati.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka
V PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživlja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kaveji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital . . . K 1053.737.339-88

Zavarovalnine . . . „ 8.090.621-62

Izplačane škode in kapitali leta 1905 . . . „ 4.361.283-89

Rezervne in poroštvene zaloge . . . „ 41.335.041-01

Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška) . . . „ 2.188.391-24

Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva . . . „ 34.087.781-48

Izplačana dividenda članom življen. oddelkov l. 1905 . . . „ 206.296-40

V vsem pa doslej . . . „ 1.606.893-21

V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za . . . „ 3.004.509-80

V 37 letih dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim članom odd. I—V. za škode in nagrade . . . „ 97.814.430-97

Vsa pojasnila daje 14 26—17

General. zastop banke „Slavije“

v Ljubljani,

Gospodske ulice št. 12.

Naprednemu učiteljstvu!

Vsakdo bodi naročnik učiteljskih listov, ki so:

Učiteljski Tovariš
Popotnik Zvonček
Domače ognjišče
Naša bodočnost.

Slavnim šolskim vodstvom in gg. učiteljem vlijudo priporočam svojo izvrstno urejeno

knjigovoznico.

Izvršujem vsa v knjigovozniško stroko spadajoča dela.

Za šolske in druge knjižnice sem upejal posebno trpežno in lično vezavo, namreč v celo močno platno ravno za isto ceno kakor do sedaj pol platno.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

Anton Janežič

knjigovez 24 10—9

Ljubljana, Florijanske ulice 14.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priloga kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba. 6 42—36

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Slavnemu učiteljstvu se priporoča stara in znana gostilna pri

„Zlati ribi“

Izborna kuhinja in klet. — Vsak petek raki in sveže morske ribe.

Za obilni obisk se priporoča

139 6—1 **Beti Pilko-Kos.**

V najinem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in dodanim pojasnilom zemljepisnih znamenj.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1 : 75.000. — Velikost 87 × 60 cm.

Torej ponazorjujejo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

lg. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cena 1 K.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Izbora učiva se naslanja doslovno na podrobni učni načrt, ki ga je odobril c. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem šolskem letu 2., 3., 4. in večrazrednih ljudskih šol.

Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.

Šolske potrebščine

kupite jako ceno in dobro edino pri tvrdki

Goričar & Leskovšek
v Celju, Graška ulica št. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Zaloga šolskih tiskovin, papirja, peres, svinčnikov, peresnikov, raznovrstnih črnin in tušov, kamenčkov, gob, tablic, uradnih zavitkov in strun.

Na debelo. 138 9—1

Na drobno.

Naš denarni zavod.

(15) 12—11

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—1/7. ure zvečer ali pa vsak dan potem poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premienin, zemljišče in knjižniženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer	11 rokov à 9 K — h,	12. rok 4 K 73 h
B	18 „ „ „ „	17 „ „ 6 „ — „	18. „ 3 „ 56 „
C	24 „ „ „ „	23 „ „ 4 „ 50 „	24. „ 4 „ — „
D	38 „ „ „ „	37 „ „ 3 „ — „	38. „ — „ 66 „
E	46 „ „ „ „	45 „ „ 2 „ 50 „	46. „ 1 „ 81 „
F	60 „ „ „ „	59 „ „ 2 „ — „	60. „ — „ 70 „
G	70 „ „ „ „	69 „ „ 1 „ 75 „	70. „ 1 „ 42 „
H	85 „ „ „ „	84 „ „ 1 „ 50 „	85. „ 1 „ 26 „

Zadružni lokal je v Ljubljani, Gradišče št. 4., I. nadstr.

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 v Ljubljani Gradišče št. 4

priloga sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.

(5) 52—32